

Зірка Мензатюк

АНГЕЛ ЗОЛОТЕ ВОЛОССЯ

КИЇВ • ЗНАННЯ

1. ГАЛИНІ НЕЩАСТЯ

Життя — паскудна штука, Галя давно це зрозуміла. Паскудно в школі, бо її улюблена вчителька Наталя Василівна вийшла заміж і виїхала з Києва. Тепер замість неї Катерина Петрівна, яка робить Галі зауваження ледь не на кожному уроці. Паскудно вдома, бо батьки сварять Галю за ті зауваження, записані в щоденнику, за погані оцінки і ще багато за що. Паскудно влітку на канікулах, тому що жодного разу Галя нікуди не поїхала, не те щоб у Єгипет чи Туреччину, а хоч би в недалекий Крим. Навіть ім'я у неї паскудне.

*Несе Галя воду,
Коромисло гнеться,
А за нею Йванко,
Як барвінок, в'ється.*

Хлопці частенько приспівують їй цієї пісні, особливо Сашко Гнатенко, з яким вона сидить за одною партою. І щоразу Галя червоніє від досади. Для повного щастя в їхньому класі є ще й Іванко, непримітний хлопчина-двієчник, і Галі зовсім не хочеться, щоб він за нею вився.

Ніби батьки не могли назвати її інакше. Сабіна, чи Аліна, чи Карина, чи Ісанна, чи ще якимсь модним іменем, як інших дівчаток. І тоді б ніяких тобі пісень, ніяких Іванків, — спокій голові, ніби ангели хату перелетіли. Так говорить бабуся Віра: “Ніби ангели перелетіли”.

Але таким препаскудним, як останні три місяці, життя ще ніколи не було. Тепер воно стало по-справжньому нестерпне. Взимку на ковзанці Степанчик, менший Галин братик, зламав собі ніжку.

І знову ж не поталанило: коли Степанчика привезли в лікарню швидкої допомоги, там зібралося немало потерпілих — хто пошкодив ногу, хто руку. Їм накладали гіпс чи й просто виписували ліки, після чого відправляли додому. Коли ж дійшло до Степанчика — ой-йой-йой, складний перелом, потрібна операція, і дай

Боже, щоб тільки одна. На ніжку приладнали якийсь жахливий апарат, і ось уже пішов четвертий місяць, відколи їхній Стаканчик (так Галя жартома називає братика) лежить у лікарні, і його лежанню кінця-краю не видно. Мама геть перевелася, змарніла, схудла, під очима в неї залягли синці. Їй, напевно, доведеться звільнитися з роботи. Тоді жити стане ще скрутніше, грошей катастрофічно бракуватиме, отже, знову — прощай, літня поїздка, прощайте, бодай сякі-такі обновки. Та найгірше не це, а жалібні Степанчикові очі на бліденькому личку. Він, бідолашка, вже навіть не плакав, хіба що тихенько скімлив, коли йому робили черговий укол. Лиш дивився сумно-сумно, мов зацьковане звірятко. Їй-бо, краще б бився з Галею і псував її фломастери, як то бувало раніше. Він і сьогодні лежав тихий і сумнений, нітрохи не втішився червоними яблуками, які принесла Галя.

Вона верталася з лікарні, світу білого не бачачи, така туга її обступила. Перетнула Михайлівський майдан, і раптом в очі вдарило сліпуче світло. Аж спинилася. Підвела голову — то сонце, що прозирнуло з-за хмар, осяяло крилату фігуру ангела на Михайлівському Золотоверхому соборі, і яскравий відблиск упав просто на неї. Бані собору височіли на тлі низьких лілових хмар, ясні та блискучі після недавнього дощу, наче видиво щастя, наче райські палаци, і Галя

несподівано для себе рушила в браму під дзвіницею. Колись вона сюди повертала, — з бабусею Вірою, але то було давно. Бабуся заходила поставити свічку за покійного дідуся.

Пройшовши під дзвіницею, де біля сувенірної крамнички гелготали іноземці, Галя опинилася в монастирському дворі. Двері собору були відчинені навстіж. Всередині мерехтіли свічки, ніби світилися теплі золотаві сузір'я, і Галя, мов заворожена, пішла на їхнє мерехтіння.

У соборі не правилось, і це додало їй відваги. Покопирсавшись у портфелі, вона знайшла дві гривні. Хвильку повагалася (бо за них мала б пакетик своїх улюблених горішків) і купила свічку. Тоненьку, з жовтого пахучого воску. Пригадала: бабуся ставила свічку перед розп'яттям. А перед ким ставити їй? Глянула на іконостас: там обабіч царських врат були зображені Ісус Христос і Божа Мати. Вони в церкві найголовніші, тому Галя не посміла турбувати їх. На іконі за Ісусом Христом вродливий ангел у блискучих латах розправлявся з сатаною. Він був зайнятий, тож дівчинка звернула погляд ліворуч. Там, поруч з Божою Матір'ю, стояло ангельське воїнство — здається, так називала цю ікону бабуся Віра. Передній ангел дивився прямо на Галю, ніби хотів спитати, чого вона прийшла. Тож вона запалила свічку й поставила перед ангелами.

Не знала, чого і якими словами просити. Лишень стояла, стежачи, як розгоряється плімінець її свічечки, і всередині в ній щось тонко й гірко бриніло — якась струна чи то сльоза, і одна-єдина думка товклася в голові: “Чому мені так погано? Ну чому все так погано?”

Бічні двері в іконостасі відчинилися, з них вийшов чернець у широкому довгополому вбранні, і Галя, стрепенувшись, вискочила з собору.

2. НЕСПОДІВАНИЙ ГІСТЬ

Він сидів на підвіконнику. Галя побачила його, відчинивши двері своєї кімнати, але, на диво, не злякалася. Мала б подумати, що хтось чужий заліз у

квартиру, поки тато на роботі, а мама, звісно ж, у лікарні зі Стаканчиком. Проте не подумала.

Він сидів, спокійний і замріяний, і дивився у вікно. Скісний призахідний промінь падав йому на обличчя, на світле волосся, що сягало плечей. Від того здавалося, мовби його лице обрамлене золотом — ясним сяючим німбом.

Він був добрий. Саме так: добрий, без найменшої тіні зла. Галя відчула чи то вгадала це, мабуть, тому й не злякалася.

А ще він видався їй знайомим. Його лагідне обличчя вона вже десь бачила, як і світлі кучері навколо лиця, і схилену в задумі голову. Але де, коли вона могла його зустріти? Не на вулиці, оце вже точно. Таких зачісок сто років як не носять. І не вдягають подібного одягу. Що воно — сорочка, тога? Якась незрозуміла хламида.

Хто ж він? Галя не знала і навіть не здогадувалася. Спитати, як його звуть, теж було не дуже зручно, але хіба зручніше тупцювати мовчки на порозі власної кімнати?

— Почекай... заходить сонце, — сказав світло-волосий юнак, не повертаючи голови. — Звідси прекрасний краєвид.

Що правда, то правда. Їхня квартира на останньому — шістнадцятому — поверсі, і з вікна відкривається широка панорама: вулиця, будинки, Галина школа, а вдалині, на обрії — ліс. Точніше не ліс, а пуща, бо містечко, яке стоїть за лісом, так і називається: Пуща-Водиця.

Галя й собі зиркнула у вікно. Сонце якраз торкнулося обрію, заливши навколишні будинки м'яким рожевуватим світлом. Сліпуче кружало поволі поринало за ліс, за далекі зубчики сосен. Його золотаво-рожеве проміння гасло, і місто

тьмяніло, сірішало. Ось лишилося півкружала; ось лиш малий червоний пружок, та й він тане на очах; ще видніється крихітна цятинка, мов жарина... Все, погасла.

— Моє ім'я нічого тобі не скаже. Воно ще старіше, ніж твоє, й зовсім не модне, — повернувся до Галі юнак. — Тому краще називай мене Ангел Золоте Волосся.

— Ангел Золоте Волосся, — луною повторила Галя. Вона таки десь бачила цього юнака.

Цього... ангела?

Він — ангел?!!

Він дивився на дівчинку і, мабуть, у душі посміювався з її розгубленості, а ще більше — з нетямущості, тож Галя врешті взяла себе в руки. Іди знай, може, ангели так-ось запросто і з'являються? Вона не в курсі, бо нічого про них не читала, в шкільних підручниках про ангелів не пишуть.

Набравшись відваги, дівчинка ступнула ближче й сіла на краєчок ліжка. В голові, мов віхола, крутилося безліч думок. Про що спитати несподіваного гостя? Яка в неї оцінка за контрольну з математики? Чи за що її кривдить Сашко Гнатенко (бо сьогодні він знову дражнивсь)? Але ж ні, то все дурниці, треба питати про головне. Коли одужає Степанчик? І чому Галя така невдатна, що всі її сварять і сварять? Чи, може, краще нічого не питати, а натомість попросити,

щоб її прикрощі минулися? Може, ангел і з'явився, щоб допомогти? Цього Галі хотілося найдужче.

Хоча, якщо чесно... Їй хотілося іншого. Щойно Галя збагнула, що перед нею ангел, як десь глибоко в грудях замірило потаємне зухвале, безглузде бажання, в якому вона не хотіла собі зізнатися, проте воно муляло, мов камінець під п'ятою. Їй хотілося... дива. Бодай маленького, але справжнього, неземного, чогось такого, що тільки ангели вміють.

Галя сиділа, не зводячи з гостя своїх ясно-карих очей. Мовчання затягувалось, і це було негарно.

— А... хто назвав вас Ангелом Золоте Волосся?
— спитала дівчинка перше, що спало на язик (Катерина Петрівна говорить, що Галя спочатку ляпає, а вже потім думає, що треба було сказати).

На відміну від Катерини Петрівни ангел не розсердився, а навіть розвеселився.

— О, то давня історія! Дуже, дуже давня! — засміявся він. — Я дістав це ім'я через одного мого друга.

— Через ангела в блискучих латах? — згадалася Галі ікона з Михайлівського монастиря.

— Ні, через людину.

— Хіба ви дружите з людьми? — знову ляпнула Галя й прикусила язика. Як вона могла забути — в людей же є ангели-охоронці!

— Я не був його охоронцем, — сказав Ангел Золоте Волосся. — Проте ми заприятелювали.

Галя знітилася. Про ангелів-охоронців вона не питала. Здається, він читав її думки.

— Я вперше звернув на нього увагу, коли ще він був твоїм ровесником. Батько привів його вчитися.

— Ангели дружать зі школярами? — перепитала дівчинка.

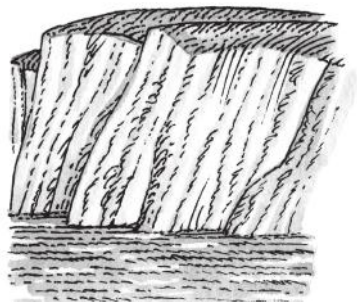
— Іноді дружать, — знизав плечима ангел. — Хіба це дивно?

— Та, мабуть, ні, — невпевнено відповіла Галя.

Той хлопець її зацікавив. Яким він був, що ангел потоваришував із ним? Святим та Божим, з ранку до ночі молився? Чи, навпаки, звичайною дитиною? Тільки, мабуть, розумів у цьому житті трохи більше, ніж проста дівчинка і навіть не відмінниця Галинка Супрун з 4-Б класу. От би про нього дізнатися...

— Якщо хочеш, можеш його побачити. Хай станеться... одне невеличке диво, — добродушно примружився золотоволосий юнак.

3. ХЛОПЧИНА З МИНУЛОГО

Що трапилося далі, Галя не могла пояснити. Вона відчула легке запаморочення, — на коротку мить, а проте все довкола невідомо змінилося.

Світило сонце, шелестіли дерева під теплим літнім вітром, що гнав у небі купчасті білі хмарки. Галя ніби дивилася суперсучасне кіно в 3D-кінотеатрі з напрочуд яскравими кольорами і звуками, а сонце навіть пекло їй ніс. Проте замість кінозали навколо розлягався незрозумілий простір, а під високою кручею, на якій вона опинилася, широко синів... Дніпро?

Як я руйнувала імперію : повість / Зірка Мензатюк. — К. : Знання, 2020. — 223 с. — Формат 84×108/32.

ISBN 978-617-07-0747-5

“Як я руйнувала імперію” — перша українська повість для підлітків про останні роки радянської імперії. Як жили радянські люди? І чого прагнули? Герої повісті — підлітки, що дружать, сваряться, хуліганять, часом навіть вдаються до чарів, а при тому опиняються у вирі суспільних змін. Читач зрозуміє, чому були неминучими й наступні потрясіння, що їх зазнала Україна. Чому розвалився Радянський Союз? І — найголовніше — хто його розвалив?

Автор повісті Зірка Мензатюк — лауреат премії імені Лесі Українки, чії книги стали бестселерами в українській дитячій і підлітковій літературі останнього десятиліття.

Ці та інші книги видавництва “Знання” можна придбати у книгарні “Абзац” (м. Київ, вул. Стрілецька, 28; тел. 044-581-15-68, моб. тел. 050-336-86-08), інших книжкових магазинах України, а також на нашому сайті: znannia.com.ua